

Startside>Domstolsprocedurer>Civilretlige sager>Bevisoptagelse

På det civile område vil verserende sager og sager, der er indledt inden overgangsperiodens udløb, fortsætte i henhold til EU-retten. E-Justice-portalen vil – i overensstemmelse med en aftale med Det Forenede Kongerige – fortsat indeholde relevante informationer vedrørende Det Forenede Kongerige indtil udgangen af 2024.

Bevisoptagelse

England og Wales

1 Bevisbyrde**1.1 Hvad er reglerne om bevisbyrde?**

Den generelle regel er, at det i civile sager påhviler den part, der gør bestemte faktiske omstændigheder gældende, at løfte bevisbyrden herfor. Det betyder, at dommeren (eller nævningene) skal finde det overvejende sandsynligt, at de faktiske omstændigheder, der påberåbes, er korrekte. Byrden påhviler begge parter, medmindre det er åbenbart, at sagsøger ikke har løftet bevisbyrden. I givet fald kan retten gå videre med sagen uden at ulejlige modparten. I praksis betyder dette, at retten finder det overvejende sandsynligt, at begivenheden har fundet sted. Dette udgangspunkt modificeres af den omstændighed, at jo sjældnere begivenheden er, jo sværere er det at løfte bevisbyrden, som forklaret af Lord Hoffman i sagen *Secretary of State for the Home Department mod Rehman*^[1].

[1] [2001] UKHL 47.

1.2 Er der regler, der fritager for at føre bevis for bestemte forhold? I hvilke tilfælde? Er det muligt at føre bevis for, at en bestemt formodningsregel ikke er gyldig?

Det er ikke nødvendigt at føre bevis for faktiske omstændigheder, der er erkendt, er åbenbare eller er irrelevante for sagen.

Loven opstiller forskellige formodninger, som kan afkræftes ved at føre bevis for det modsatte. Disse omfatter bl.a. formodninger om børns legitimitet, ægteskabers gyldighed, personers tilregnelighed og død, når der er tale om forsvundne personer. Der består formodning om uskyld, men en domfældelse efter strafferetten antages i civile sager som bevis for, at en part har begået en lovovertrædelse (hvilket indebærer, at denne part bærer byrden med at bevise sin uskyld).

Der består en formodning om uagtsomhed, når en sagsøger beviser, at den pågældende har lidt skade fra en kilde, der var omfattet af sagsøgtes enekontrol, og at denne form for ulykke normalt skyldes uagtsomhed [1]. En tilsvarende formodning opstår i tilfælde, hvor en person har fået overdraget varer i sin varetægt, og disse bortkommer eller ødelægges. I begge tilfælde kan sagsøgte afvise formodningen.

Et område, hvor der er omvendt bevisbyrde, er inden for forskelsbehandling på arbejdsmarkedet. Så snart der foreligger en *prima facie*-sag om forskelsbehandling, flyttes bevisbyrden til den anden part, som skal godtgøre, at der ikke er tale om forskelsbehandling. Dette fænomen opstod som følge af den europæiske lovgivning om forskelsbehandling og er nu omfattet af ligestillingsloven fra 2010 (*Equality Act 2010*).

Endelig er der en række civile spørgsmål, generelt om sundhed og sikkerhed, hvor der er tale om objektivi ansvar. Hvis der f.eks. er sket en ulykke, vil arbejdsgiveren være ansvarlig i kraft af dennes pligt til at udvise den fornødne omhu.

[1] [2001] UKHL 47.

[2] Doktrinen om *res ipsa Loquitur* eller ting, der taler for sig selv.

1.3 I hvor høj grad skal retten være overbevist om et forhold for at basere sin dom på det pågældende forhold?

Kravet til bevisstyrke i civile sager er, at der skal være en "sandsynlighedsovervægt". Med andre ord vil retten fastslå, at et forhold er godtgjort, hvis den er overbevist om, at det er mere sandsynligt end usandsynligt, at det er indtruffet. Som nævnt ovenfor er standarden fleksibel: Der er behov for mere overbevisende dokumentation for alvorlige beskyldninger såsom svig med hensyn til vurderingen af sandsynlighed, da sådanne påstande generelt anses for at være sande.

Dette gælder ikke i to tilfælde. I tilfælde, hvor der ikke er nogen afgørende årsag, men alligevel samtidige årsager, kan retten fastslå, at årsagen ikke var godtgjort [1]. I forbindelse med anmodninger om summarisk retsafgørelse [2] er overliggeren sat ret lavt, og retten træffer her afgørelse uden at have adgang til fuldstændige oplysninger eller kontradiktorisk afhøring.

[1] Dette fænomen blev undersøgt i *Rhesa Shipping* [1985] 1WLR.

[2] Anvendes ofte i TCC til at håndhæve en voldgiftskendelse om at betale et pengebeløb.

2 Bevisoptagelse**2.1 Kræver bevisoptagelse altid, at en part skal anmode herom, eller kan dommeren i visse tilfælde også optage bevis af egen drift?**

Bevismidler [1] indhentes i civile retssager ved, at parterne fremlægger relevante dokumenter og vidners og sagkyndiges vidnesbyrd for retten.

Der gælder forskellige regler i hver enkelt sag.

Oplysninger

Parterne i en civil sag skal fremlægge [2] dokumenter, som de har til rådighed eller er i besiddelse af, i det omfang retten anordner dette, og gøre det muligt for de øvrige parter at få indsigt i disse dokumenter. Retten vil normalt pålægge en "standardfremlæggelse", som indebærer, at parterne skal gøre en rimelig indsats for at finde dokumenter, som enten støtter eller modbeviser hver af parternes sag, uden at parterne behøver at anmode retten herom. For andre former for fremlæggelse skal en part anmode om rettens tilladelse. Retten kan også afsige kendelse om sikring af beviser og arrest i ejendom.

Vidner til sagens faktiske omstændigheder

Parterne skal ikke have rettens tilladelse til at påberåbe sig vidneforklaringer til støtte for deres sag. En part, der ønsker at påberåbe sig en vidneforklaring, skal dog fremlægge en vidneforklaring underskrevet af vidnet, hvori der redegøres for vidnets forklaring, og skal indkalde vidnet til afhøring i retten.

Fremlægger parten ikke en vidneforklaring eller et vidneresumé før retssagen, kan parten ikke indkalde dette vidne uden rettens tilladelse. Desuden har retten vide beføjelser til at kontrollere de fremlagte beviser og kan f.eks. udelukke vidneforklaringer, som ellers ville blive antaget, og begrænse krydsforhør af vidner.

En part kan også anmode retten om at afsige kendelse om, at en vidneforklaring skal afgives i en edsvoren erklæring over for en af retten udpeget forhørsdommer [3] forud for retsmødet.

Dommerens rolle er primært at vurdere de forklaringer, parterne påberåber sig, og omfatter ikke nogen uvildig undersøgelse af sagen.

Sagkyndige vidner

En part kan ikke påberåbe sig sagkyndiges vidneudsagn [4], medmindre retten giver tilladelse hertil. Retten kan bestemme, hvilke spørgsmål der skal afgives sagkyndig vidneforklaring om, i hvilken form forklaringen skal afgives, og størrelsen af den sagkyndiges vederlag.

Ønsker mere end én part at fremlægge ekspertudtalelser om et spørgsmål, kan retten bestemme, at forklaringen skal afgives af én enkelt sagkyndig, der engageres i fællesskab af parterne, og ikke af en særskilt sagkyndig engageret af hver part. Retten kan bestemme dette af egen drift uden parternes samtykke.

Retten kræver ikke, at parterne skal føre sagkyndige vidner på eget initiativ. Retten kan dog selv udpege en sagkyndig som bisidder til at bistå retten vedrørende et spørgsmål. Retten kan bestemme, at bisidderen skal udarbejde en rapport (som parterne skal have genpart af) og være til stede under retssagen for at rådgive retten.

Part 35 i den civile retsplejelov (CPR) giver mulighed for, at der samtidigt afhøres sagkyndige fra tilsvarende fagområder. Under disse omstændigheder vil parterne generelt gå over til at krydsforhøre, og derefter vil dommeren opsummere en holdning, som eksperterne opfordres til at tilslutte sig.

[1] Se CPR, Part 32.

[2] Se CPR, Part 31.

[3] Se CPR, Part 34.8.

[4] Se CPR, Part 35.

2.2 Hvad sker der efterfølgende, hvis dommeren imødekommer en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse?

Oplysninger

Efter en kendelse om udlevering af oplysninger skal hver part for de øvrige parter fremlægge en liste over relevante dokumenter, som er eller har været i deres besiddelse eller varetægt. De øvrige parter har derefter ret til at gennemgå og få udleveret genparter af dokumenterne. Der kan opkræves betaling for fotokopiering.

Vidner til sagens faktiske omstændigheder

Retten vil pålægge parterne at fremlægge undertegnede vidneforklaringer fra hvert vidne, hvis forklaring de ønsker at påberåbe sig under retssagen.

Forklaringen kan udfærdiges af vidnet, men vil ofte blive udarbejdet af advokaten for den part, på hvis vegne vidnet afgiver forklaring. Forklaringen bør indeholde vidnets fulde forklaring, om muligt med vidnets egne ord.

Har en part fået pålagt at fremlægge en vidneudtalelse, men er ude af stand til at gøre det, kan parten søge rettens tilladelse til at fremlægge et resumé, der redegør for den forklaring, vidnet forventes at afgive, eller de forhold, om hvilke parten agter at afhøre vidnet.

Bestemmer retten, at en vidneforklaring bør afgives som en edsvoren erklæring, afgiver vidnet mundtlig forklaring for en af retten udpeget forhørsdommer.

Afhøringen gennemføres, som om den var en retssag, med fuld mulighed for krydsforhør af vidnet, og der udarbejdes en udskrift af vidneforklaringen.

Sagkyndige vidner

Giver retten tilladelse til, at der føres sagkyndige vidner, udarbejder parterne en instruks til den eller de sagkyndige. Er der tale om en fælles sagkyndig, kan parterne instruere den sagkyndige hver for sig, hvis der ikke kan opnås enighed om instruksen. Den sagkyndige, som ene og alene er forpligtet over for retten og ikke over for parten/parterne, udarbejder en skriftlig rapport. En part kan derefter stille skriftlige spørgsmål til en sagkyndig, som har modtaget en fælles instruks eller en instruks af en anden part. I tilfælde, hvor der er flere sagkyndige, kan retten også bestemme, at de sagkyndige skal drøfte og belyse, hvilke punkter de er enige om, og hvilke de er uenige om. Sagkyndige vidner har ret til vederlag for deres tjenester, normalt fra den eller de parter, der har indkaldt dem.

2.3 I hvilke tilfælde kan en anmodning fra en af parterne om bevisoptagelse afvises af retten?

I alle tilfælde, hvor parter anmoder om en kendelse for at kunne optage eller føre bevis, skal det over for retten godtgøres, at det pågældende bevis sandsynligvis er relevant og antageligt. Retten skal i sine overvejelser af, hvordan den skal udøve sine beføjelser, søge at behandle sager retfærdigt, hvilket bl.a. vil sige at begrænse udgifterne og behandle sager på en måde, som er retfærdig, hensigtsmæssig og proportional i forhold til kravets omfang, kompleksitet og værdi. Disse overvejelser kan medføre, at retten afviser anmodninger eller afsiger kendelser af egen drift (f.eks. med krav om en enkelt fælles sagkyndig i stedet for en sagkyndig udpeget af hver part).

2.4 Hvilke forskellige bevismidler findes der?

Faktiske forhold kan bevises ved dokumentation, formodninger eller slutninger, der drages på grundlag af forklaringer, og ved, at retten tager forhold til efterretning (se ovenfor). De typer beviser, som kan bruges i civile sager, er vidneforklaringer, dokumenter og materielle beviser. Dokumenter kan omfatte papirdokumenter, elektroniske filer, fotografier samt video- og lydoptagelser. Fysisk bevismateriale omfatter andre konkrete genstande af relevans for de omtvistede spørgsmål, som fremlægges i retten, f.eks. de produkter, der er genstanden for en tvist om intellektuelle ejendomsrettigheder. Det kan også omfatte, at en dommer besøger et ulykkessted eller et andet relevant sted.

2.5 Hvad er procedureerne for vidneforklaringer, og adskiller de sig fra procedureerne for udtalelser fra sagkyndige? Hvad er reglerne for afgivelse af skriftlig forklaring og fremlæggelse af sagkyndiges rapporter/udtalelser?

I princippet afgiver vidner mundtlig forklaring under retssagen. Som anført ovenfor skal hver part dog fremlægge en vidneforklaring for hvert vidne, hvis forklaring parten agter at påberåbe sig. Under retssagen vil vidnet blive bedt om at bekræfte sandfærdigheden og nøjagtigheden af sin forklaring, som derefter vil udgøre vidnets forklaring for den part, som har indkaldt den pågældende. Hvis der kun er fremlagt et resumé af vidnets forklaring, skal vidnet afgive en mere detaljeret mundtlig forklaring.

Sagkyndige vidner afgiver deres forklaring i form af skriftlige rapporter, medmindre retten bestemmer andet. En sagkyndig rapport skal indeholde en konklusion, de faktiske omstændigheder og antagelser som konklusionen er baseret på, samt indholdet af det, som den sagkyndige har fået til opgave. Retten beslutter, om det også er nødvendigt for en sagkyndig at give møde i retten for at aflægge mundtlig forklaring. En af retten udpeget bisidder skal ikke afgive mundtlig forklaring.

2.6 Har visse procedurer for bevisførelse større vægt end andre?

Retten har vide skønsmålinger med hensyn til den vægt eller troværdighed, der skal tillægges beviser. Der er ingen regel, der forbyder at føre en udenretslig udtalelse som bevis for de omstændigheder, der er indeholdt i den pågældende forklaring (andenhåndsbeviser) [1], således at en part kan påberåbe sig en skrivelse som bevis for dens indhold eller et vidneudsagn fra en anden person. Andenhåndsbeviser er dog ofte mindre vægtige end en førstehåndsforklaring, især hvis den, der har afgivet forklaringen, kunne være blevet indkaldt til at afgive forklaring.

Visse dokumenter og registerudskrifter anerkendes som autentiske. F.eks. anerkendes virksomheders og offentlige myndigheders registre som autentiske, hvis de attesteres som autentiske af en repræsentant for virksomheden eller den offentlige myndighed. Forskellige typer af officielle dokumenter (såsom love, vedtægter, retsafgørelser, traktater og udskrifter af retsbøger) kan der føres bevis for ved trykte eller attesterede kopier uden yderligere bevis.

[1] Se Part 33 i CPR og den tilhørende praktiske vejledning.

2.7 Er visse procedurer for bevisførelse obligatoriske, når bestemte forhold skal bevises?

Visse transaktioner (f.eks. testamenter og salg af jord) skal foregå skriftligt, og dokumentation i form af dokumenter er derfor nødvendig for at føre bevis for dem.

2.8 Er vidner ved lov forpligtet til at afgive forklaring?

Vidner, som er kompetente til at afgive vidneforklaring, kan blive pålagt at gøre dette. En part, som ønsker at sikre sig et vidnes tilstedeværelse under retssagen, udfærdiger en vidneindkaldelse, der tilpligter vidnet at være til stede under retssagen for at afgive forklaring. Når indkaldelsen er udstedt af retten og behørigt forkyndt, forpligter indkaldelsen vidnet indtil sagens afslutning.

Afsiger retten kendelse om, at et vidnes forklaring skal afgives i en edsvoren erklæring, men vidnet undlader at give møde eller nægter at svare på lovligt stillede spørgsmål, kan den part, der forlangte den edsvorne erklæring, anmode om en yderligere kendelse om, at vidnet skal give møde eller besvare spørgsmål.

2.9 I hvilke tilfælde kan de nægte at afgive forklaring?

Den generelle regel om, at kompetente vidner kan pålægges at afgive forklaring, gælder ikke for dronningen, udenlandske regenter og deres husholdninger, udenlandsk diplomatisk og konsulært personale, repræsentanter for visse internationale organisationer samt dommere og nævninge (i relation til deres aktiviteter i denne egenskab). Ægtefæller og slægtninge til parterne kan blive indkaldt til vidneafhøring i civile sager.

Vidner, som almindeligvis kan indkaldes til at afgive forklaring, har ikke desto mindre ret til at tilbageholde visse dokumenter fra fremlæggelse og afvise at besvare visse spørgsmål på baggrund af en fritagelse. De vigtigste former for privilegier er princippet om beskyttelse af fortroligheden i korrespondancen mellem advokater og klienter (der gælder meddelelser med henblik på at give eller søge juridisk rådgivning eller på at indhente beviser for en retssag), fritagelse for fremlæggelse af kommunikation mærket "*without prejudice*" (med forbehold) (som gælder for kommunikation mellem parterne i et reelt forsøg på at finde et kompromis til løsning af konflikten, såsom tilbud om at indgå forlig) og retten til ikke at vidne mod sig selv (hvilket betyder, at et vidne ikke kan pålægges at afgive forklaring, hvis der er en reel fare for, at det ville udsætte den pågældende eller dennes ægtefælle for en anklage eller straf i Det Forenede Kongerige). Dette princip kan frafaldes.

Der kan også tilbageholdes beviser begrundet i hensynet til offentlighedens interesse, hvis deres fremlæggelse ville være i strid med den offentlige interesse. Hensynet til offentlighedens interesse kan bl.a. omfatte beviser vedrørende statens sikkerhed, diplomatiske forbindelser, centralforvaltningens virke, børns tarv, efterforskning af forbrydelser og beskyttelse af kilder. Herudover har journalister ikke pligt til at afsløre deres kilder, medmindre det er nødvendigt af hensyn til retfærdigheden eller nationens sikkerhed eller for at hindre forstyrrelser af den offentlige orden eller strafbare forhold.

Bankansatte kan ikke pålægges at fremlægge bankens regnskaber eller afgive forklaring om deres indhold, medmindre retten har særlige grunde til at pålægge dem at gøre det, men retten kan bestemme, at en person skal have tilladelse til at bese eller kopiere bevægelser på bankkonti.

2.10 Kan en person, der nægter at afgive forklaring, straffes eller tvinges til at afgive forklaring?

Et vidne, som efter at have fået forkyndt en vidneindkaldelse undlader at give møde eller nægter at afgive forklaring, kan dømmes for foragt for retten og fængsles (ved *High Court*) eller idømmes en bøde (ved *County Court*).

2.11 Er visse personer fritaget for at afgive vidneforklaring?

Alle voksne er kompetente til at afgive forklaring i civile sager, medmindre de er ude af stand til at forstå karakteren af den ed, som vidner skal aflægge, eller ude af stand til at afgive en rationel forklaring, eksempelvis på grund af psykisk sygdom. Hvis et barnevidne ikke forstår karakteren af eden, kan den pågældendes vidneforklaring alligevel antages, men kun hvis retten finder det godtgjort, at barnet forstår forpligtelsen til at tale sandfærdigt og har tilstrækkelig forståelse af, at hans eller hendes forklaring kan føres som bevis.

2.12 Hvad er dommerens og parternes rolle ved afhøring af vidner? Under hvilke omstændigheder kan et vidne afhøres ved brug af videomøde og andre tekniske hjælpemidler?

Dommerens og parternes rolle

Traditionelt har vidner afgivet deres hovedforklaring ("*evidence-in-chief*") under retssagen som svar på ikke-ledende spørgsmål fra advokaten for den part, der har indkaldt vidnet. En vidneforklaring vil imidlertid nu kunne udgøre vidnets hovedforklaring, medmindre retten bestemmer andet. Vidnet kan derefter krydsforhøres af modpartens advokat, som må stille ledende spørgsmål til vidnet. Sagkyndige vidner, som afgiver mundtlig forklaring under retssagen, kan også krydsforhøres, men en af retten udpeget bisidder kan ikke krydsforhøres af parterne. Dommeren kan stille spørgsmål til vidner, normalt for at opnå en præcisering af deres svar på spørgsmål fra advokaterne.

Vidneforklaring via videoforbindelse

Vidneforklaring kan kun afgives via videoforbindelse, hvis retten giver tilladelse hertil. Ved vurderingen af, om retten skal afsige kendelse om at tillade, at vidneforklaring afgives på denne måde, tager den hensyn til hensigtsmæssigheden af at benytte videomøde (især hvis vidnet er sygt eller befinder sig i udlandet), omkostningerne eller besparelserne ved at benytte videoforbindelse og betydningen for en retfærdig rettergang (herunder det forhold, at retten har færre muligheder for at kontrollere og vurdere vidnet).

3 Vurdering af beviset

3.1 Kan retten tage hensyn til beviser, som en part har tilvejebragt på ulovlig vis?

Hvis udsagn, der sendes pr. post eller via et telekommunikationssystem (bl.a. telefonsamtaler, telefaxer og e-mails), opsnappes ulovligt, må bevis for indholdet af sådanne udsagn ikke føres i en retssag. Ellers anerkendes beviser generelt, selv om de er optaget på uretmæssig vis. Retten har dog beføjelse til at udelukke beviser, som ellers ville blive antaget. Ved afgørelsen heraf vil retten foretage en afvejning af, hvor vægtigt beviset er, i forhold til hvor alvorlig den uretmæssige tilvejebringelse er. Hvis omstændighederne ikke begrunder, at beviset udelukkes, kan retten straffe den part, som har handlet uretmæssigt, på anden måde, f.eks. ved at pålægge denne sagsomkostninger.

3.2 Tillægges en parts egen forklaring værdi som bevismiddel?

Sagsfremstillinger (dvs. de formelle dokumenter, der redegør for hver parts anbringender) kan benyttes som bevis under forundersøgelserforhør, men kan ikke anerkendes som bevis under retssagen.

Vidneudsagn afgivet af sagens parter anerkendes som bevis i samme omfang som forklaringer fra tredjemand.

Relevante links:

[Ministry of Justice](#)

[Civil Procedure Rules](#)

Sidste opdatering: 08/09/2021

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af EJM-kontaktpunkterne. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Hverken ERN eller Kommissionen påtager sig noget ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.